

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΔΕΛΤΑ

ΤΡΕΛΑΝΤΟΝΗΣ

Ο Αντώνης και τα τρία αδέρφια του, η Αλεξάνδρα, η Πουλουδιά και ο Αλέξανδρος –που ζουν μόλιμα στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου–, φιλοξενούνται για τις καλοκαιρινές διακοπές από τους θείους τους στην Καστέλα του Πειραιά. Τα τέσσερα παιδιά φέρνουν τα πάνω κάτω στη ζωή των ενηλίκων. Ανάμεσά τους, ο Αντώνης –ο πιο σκανδαλιάρης από όλους αλλά ακέραιος χαρακτήρας, πρότυπο για τα αδέρφια του και μόνιμος πονοκέφαλος για τους μεγάλους– γίνεται με τις απολαυστικές περιπέτειές του σύμβολο τιμιότητας και θάρρους. Πρόκειται για τον αξέχαστο ήρωα μιας διασκεδαστικής ιστορίας, η οποία περιγράφει το συναρπαστικό καλοκαίρι του 1879 που όντως πέρασαν στην Καστέλα τα παιδιά του Εμμανουήλ Μπενάκη, δηλαδή η Πηνελόπη (η οποία στο βιβλίο «εμφανίζεται» με τη μορφή της Πουλουδιάς) και τα αδέρφια της.

Ο *Τρελαντώνης* –κορυφαίο μυθιστόρημα της παιδικής λογοτεχνίας, που πρωτοεκδόθηκε το 1932 και δεν έπαψε έκτοτε να διαβάζεται– επιβεβαιώνει την άποψη ότι πραγματικά καλό βιβλίο για τα παιδιά είναι το βιβλίο το οποίο κερδίζει τόσο τους μικρούς όσο και τους μεγάλους αναγνώστες.

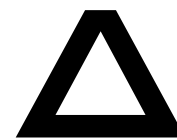
*Η Πηνελόπη Δέλτα
(τότε Πηνελόπη Μπενάκη),
το 1887, σε ηλικία
δεκατριών ετών.*

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ
ΔΕΛΤΑ

Η ΠΗΝΕΛΟΠΗ Σ. ΔΕΛΤΑ –μία από τις προσωπικότητες που σημάδεψαν την πνευματική ζωή του 20ού αιώνα– γεννήθηκε το 1874 και ήταν το τρίτο από τα έξι παιδιά του Εμμανουήλ Μπενάκη και της Βιργινίας Χωρέμη. Πέρασε την παιδική και εφηβική ηλικία της στην Αλεξάνδρεια, και τα καλοκαίρια ταξίδευε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το μεγαλοαστικό περιβάλλον στο οποίο μεγάλωσε της παρείχε κάθε δυνατότητα για πνευματική καλλιέργεια, ενώ τον χαρακτήρα της σημάδεψε η αυστηρή ανατροφή που έλαβε από τη μητέρα της. Το 1882, η οικογένεια μετοίκησε στην Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στην Κηφισιά. Το 1895, η Πηνελόπη παντρεύτηκε τον Στέφανο Δέλτα, με τον οποίο επέστρεψε στην Αλεξάνδρεια μετά το τέλος του Πολέμου του 1897 και απέκτησε τρεις κόρες. Εκεί, γνώρισε τον Ίωνα Δραγούμη, τον σφοδρό πλατωνικό έρωτα της ζωής της. Από το 1906 έως το 1913 έζησε με την οικογένειά της στη Φρανκφούρτη, όπου γνώρισε τον Μανόλη Τριανταφυλλίδη και, μέσω αυτού, τον κύκλο των δημοτικιστών του Εκπαιδευτικού Ομίλου. Το 1916 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα, όταν δήμαρχος της πόλης ήταν ο πατέρας της, και έκτοτε απέκτησε στενή φιλική σχέση με τον Ελευθέριο Βενιζέλο. Οι δραματικές πολιτικές εξελίξεις έως τη Μικρασιατική Καταστροφή τραυμάτισαν την ευαίσθητη ψυχοσύνθεσή της και, παρά την άσχημη κατάσταση της υγείας της (προϊούσα παράλυση των άκρων), ανέλαβε πρωτοβουλίες για την ενίσχυση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Το 1941, την ημέρα που τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Αθήνα, αυτοκτόνησε με δηλητήριο. Τάφηκε, κατά την επιθυμία της, στον κήπο του σπιτιού της· στον τάφο της χαραχτηκε η λέξη «ΣΙΩΠΗ».

ΠΗΝΕΛΟΠΗ Σ. ΔΕΛΤΑ

Ο ΤΡΕΛΑΝΤΩΝΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΕΙΡΑΣ
Ελένη Κεχαγιόγλου

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Γιάννης Καρλόπουλος

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Ben Satchel

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Εύη Καλογεροπούλου

ΨΗΦΙΑΚΗ ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ
Εύη Καλογεροπούλου

ΔΙΟΡΘΩΣΗ
Δημήτρης Αλεξάκης

Στην παρούσα έκδοση έχει αναπαραχθεί σε μονοτονικό η πρώτη έκδοση του βιβλίου: Π. Σ. Δέλτα, Τρελαντώνης, Τυπογραφείο «Εστία», Αθήναι 1932, με διακριτικές επεμβάσεις ως προς τον εκσυγχρονισμό της ορθογραφίας και τη στίξη.

ISBN: 978-960-503-198-5

© 2012 για αυτή την έκδοση Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη Α.Ε.

Το παρόν ψηφιακό βιβλίο αποτελεί προσφορά του Εκδότη, η οποία διατίθεται μέσω ειδικής εφαρμογής προς τους χρήστες ηλεκτρονικών μέσων, ήτοι ηλεκτρονικών υπολογιστών, laptops, notebooks, e-readers, ταμπλετών (π.χ. ipad), smartphones, smart TV και τυχόν άλλων μέσων που θα προκύψουν στο μέλλον. Απαγορεύεται η καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο διάθεση του παρόντος. Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας, απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται, πάντως, ότι κατά τον Ν. 2121/93 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (η οποία έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε βάση δεδομένων, και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α'	Οι βόλοι	10
Β'	Οι κατσίκες	20
Γ'	Στο λόφο της Καστέλας	33
Δ'	Γειτονόπουλα	52
Ε'	Ο Γιάννης	63
ΣΤ'	Ο ναργιλές	80
Ζ'	Στραβοτιμονιές	94
Η'	Μπάτης ο γρουσούζης	108
Θ'	Μπάτης ο γουρλής	122
Ι'	Η μάχη	144
ΙΑ'	Αντώνης ο ήρωας	158

ΙΒ' Η βάρκα	171
ΙΓ' Η ραφτομηχανή	192
ΙΔ' Μπαρμπαγιάννης Κανατάς	215
ΙΕ' Πουλουδιάς θράσος	240
ΙΣΤ' Βασιλικά δώρα	261
ΙΖ' Τρελαντώνης	274
ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ	306

ΣΤΙΣ εγγονές μου,
Λένα και Αργίνη Ζάννα

Α΄ ΟΙ ΒΟΛΟΙ

Ο Αντώνης ήταν πολύ σκάνταλος και πολύ άτακτος, και κάθε λίγο έβρισκε τον μπελά του.

Δεν περνούσε μέρα που να μην έτρωγε δυο-τρεις κατσάδες, πότε από τη θεία του, πότε από τη μαγείρισσα, πότε από την Αγγλίδα δασκάλα και πότε από την τραπεζιέρα, και κάθε λίγο αναγκάζονταν ν' ανακατώνεται ο θείος.

Σαν έφθανε απ' έξω ο θείος και άκουε την καινούργια αταξία του Αντώνη, το αγαθό του πρόσωπο αγρίευε όσο μπορούσε, σούρωνε τ' άσπρα του φρύδια και, κουνώντας το σταχτί του κεφάλι, έλεγε αυστηρά:

«Αντώνη, ακούω πάλι πως έκανες αταξίες. Φοβούμαι πως δε θα τα πάμε καλά».

Αυτές ήταν οι σοβαρές περιστάσεις. Άκουε η Αλεξάνδρα, η μεγάλη αδελφή, και ντρέπονταν για τον αδελφό της. Άκουε η Πουλουδιά, η μικρότερη αδελφή, κι ένιωθε την καρδιά της να παίζει τούμπανο. Άκουε και ο μικρός ο Αλέξανδρος, καθισμένος στο πάτωμα, με το δάχτυλο στο στόμα, και αποφάσιζε μέσα του πως εκείνος δεν ήθελε να γίνει έτσι κακό παιδί σαν τον Αντώνη.

Και όμως, πώς ήθελε να μπορεί να κάνει όσα έκανε ο Αντώνης! Γιατί ο Αντώνης έκανε πολλά δύσκολα πράγματα. Έκανε τούμπες τρεις στη σειρά και θα έκανε, λέει, και τέσσερις, αν ήταν πιο μεγάλη η κάμαρα και αν δε χτυπούσε ο τοίχος στα ποδάρια του· σκαρφάλωνε στη γαζία της αυλής· καβαλίκευε στην κουπαστή της σκάλας και κατέβαινε γλιστρώντας ως κάτω· έκανε, πηδώντας με το ένα πόδι, τρεις φορές το γύρο της αυλής του σπιτιού, χωρίς ν' αγγίξει τον τοίχο· κάθε πρωί, στη θάλασσα, βουτούσε το κεφάλι του στο νερό κι έμενε τόση ώρα με κλειστό στόμα και ανοιχτά μάτια, και δεν πνίγονταν ποτέ. Και άλλα πολλά έκανε ο Αντώνης.

Έπειτα, είχε πάντα γεμάτες τις τσέπες του από τόσους θησαυρούς. Τι δεν έβρισκες μέσα! Καρφιά, βόλους, βότσαλα, σπάγγους, κάποτε και κανένα κομμάτι μαστίχα μασημένη και, πάνω απ' όλα, το τρίγωνο γυαλί που είχε πέσει από τον πολυέλαιο της εκκλησίας και που έκανε τόσα ωραία

χρώματα σαν το έβαζες στον ήλιο. Ολόκληρο πλούτο είχαν αυτές οι τσέπες του Αντώνη.

Οι γονείς του Αντώνη, που ζούσαν στην Αίγυπτο, δεν μπόρεσαν να ταξιδέψουν εκείνο το καλοκαίρι, κι εκείνος και τ' αδέρφια του είχαν έλθει στον Πειραιά με το θείο Ζωρζή και τη θεία Μαριέτα, που δεν είχαν παιδιά, και κάθονταν σ' ένα από τα σπίτια του Τσίλερ.

Επτά ήταν τα σπίτια του Τσίλερ, όλα στην αράδα κι ενωμένα· το πρώτο, το ακριανό, μεγάλο, με τρία πρόσωπα, τ' άλλα όλα όμοια, με μια βεραντούλα προς τη θάλασσα και μιαν αυλή στο πίσω μέρος, προς το λόφο.

Στο πρώτο, το μεγάλο σπίτι, κάθονταν ο βασιλέας· στο δεύτερο μια Ρωσίδα, Κυρία της Τιμής της βασίλισσας· στο τρίτο ο Αντώνης με τ' αδέρφια του και το θείο του και τη θεία, και στ' άλλα παρακάτω διάφοροι άλλοι που, σαν το βασιλέα, είχαν κατέβει από τας Αθήνας να περάσουν τους ζεστούς μήνες του καλοκαιριού κοντά στην πειραιώτικη θάλασσα.

Κάθε μέρα ο Αντώνης και τ' αδέρφια του πήγαιναν περίπατο με την Εγγλέζα τους δασκάλα και περνούσαν εμπρός στο μεγάλο σπίτι όπου κάθονταν ο βασιλέας, που είχε μεγάλα σκυλιά του κυνηγιού. Τ' άκουε ο Αντώνης που γάβγιζαν και τραβούσαν τις αλυσίδες τους, κλεισμένα στην αυλή τους την περιτοιχισμένη, και κάθε φορά ο κρότος αυτός και τα γαβγίσματα ήταν μεγάλος πειρασμός.

Και τα τέσσερα αδέρφια γνώριζαν καλά τα σκυλιά αυτά και ιδιαίτερα ένα, τον Ντον. Τα έβλεπαν συχνά με το βασιλέα, που τα έπαιρνε μαζί του, λυτά, ελεύθερα, κάθε φορά που έβγαινε περίπατο μονάχος.

Ήταν μεγάλος πειρασμός για τον Αντώνη τα σκυλιά αυτά και κάθε φορά που περνούσε μπρος στο σπίτι του βασιλέα με την Εγγλέζα δασκάλα του, έμενε πίσω, έκανε ελιγμούς, έβρισκε διάφορες προφάσεις για να πλησιάσει την πόρτα της αυλής, μήπως και τύχει να είναι μισάνοιχτη ή μήπως και βρει καμιά χαραματιά που να τον αφήσει να δει τον Ντον, το μεγάλο κανελί σκυλί με τα παράταιρα μάτια, το ένα γαλάζιο και το άλλο πράσινο.

Μα πού να ξεφύγει από το βλέμμα της Εγγλέζας! Ξερή και μονοκόμματη γύριζε αυτή, τη στιγμή που νόμιζε κείνος πως είχε γλιτώσει, τον κεραυνοβολούσε με μια ματιά και τον συμμαζευε, κατσοφιασμένο μα δαμασμένο, στο μπουλούκι των τριών πιο φρόνιμων αδελφών του.

«Είναι κακιά και γρουσουζα...» μουρμούριζε ο Αντώνης στις αδελφές του, καμτσικώνοντας τις πέτρες του δρόμου με κανένα μαδημένο από τα φύλλα του χλωρό κλαδί, που πάντα βρίσκονταν ανάμεσα στους θησαυρούς του Αντώνη, προς μεγάλο θαυμασμό του Αλέξανδρου. «Είναι τσίφνα και γρινιάρα...»

«Τι είναι;» ρωτούσε ο Αλέξανδρος γέρνοντας ολόκληρος εμπρός από τη δασκάλα, που τον βαστούσε σφιχτά από το χέρι, για ν' ακούσει τη λέξη που του ξέφυγε.

Μ' αμέσως τον τίναζε πίσω η Εγγλέζα, που δεν καταλάβαινε τα ελληνικά, και τον ξανάφερνε στη θέση του πλάγι της.

«Σπικ ίνγκλις!»¹ πρόσταζε με το πιο αυστηρό της ύφος.

Και μαζεμένα πάλι, την ακολουθούσαν τα τέσσερα αδέρφια, με ίσιες τις ράχες και σφιγμένα τα χείλια, παρατώντας κάθε αρχισμένη κουβέντα, για να της δείξουν την αποδοκιμασία τους. Κι έτσι, σιωπηλά, έκαναν το γύρο του βράχου, ανέβαιναν στο λόφο, απομακρύνονταν από τον περαστικό δρόμο.

Κι εκεί στη μοναξιά, στις πέτρες και στα ξερά χαμόκλαρα, κάθιζαν όλα τ' αδέρφια στην αράδα, με τα πόδια ενωμένα και τα χέρια σταυρωμένα φρόνιμα μπροστά τους, και κοίταζαν από πάνω, ψηλά, τις βαρκούλες που αρμένιζαν μακριά στο πέλαγος και πιο κοντά, βαθιά, κάτω, στους βράχους, τις πέτρες που ξεχώριζαν μια-μια στα διάφανα βαθυγάλαζα νερά της Καστέλας.

Σε λίγο σηκώνονταν η δασκάλα, έκανε πως συγυρίζει

1. Αγγλικά (Speak English): «Μιλήστε στα αγγλικά!»

τα φορέματά της κι έβγαζε κρυφά κάτι από την τσέπη της. Ύστερα άνοιγε το βιβλίο της και κάθιζε, γυρίζοντας τη ράχη της στα τέσσερα αδέρφια.

Έκανε πως διάβαζε. Μα τ' αδέρφια ήξεραν πως δε διάβαζε καθόλου. Γιατί ο Αντώνης την είχε δει δυο φορές που κρυφά έβαζε στα χείλια της μια μμποτίλια με κάτι κανελί μέσα και το έπινε και πάλι βιαστικά το έκρυβε κάτω από τους φραμπαλάδες της φούστας της.

Τότε άρχιζε η καλή ώρα του Αντώνη και των αδελφών του. Ό,τι ήθελαν έκαναν. Η δασκάλα δεν τους κοίταζε πια. Ο Αντώνης έδινε το σύνθημα κι ένας-ένας σηκώνονταν σιωπηλά και απομακρύνονταν.

Και τότε γίνονταν το ανάστα ο Θεός. Έτρεχαν, πηδούσαν, κατέβαιναν στο δρόμο, σκαρφάλωναν στους βράχους, έπεφταν, σηκώνονταν, φώναζαν, δέρνουνταν, καβγάδιζαν ή γελούσαν, βουτούσαν στις σκόνες, έπιαναν ακρίδες, μάζευαν βότσαλα, πετούσαν πέτρες, τίποτε πια δεν έβλεπε ούτε άκουε η δασκάλα. Χωμένη στο βιβλίο της, ρουφώντας κρυφά την μμποτίλια της, άφηνε τ' αδέρφια ελεύθερα.

Και τι ωραία που ήταν η ελευθερία στο βράχο της Καστέλας! Πουθενά δεν ήταν τόσο ψιλή η σκόνη, τα χαμόκλαδα πιο ξερά, τα κλαριά πιο εύκολα να τσακίσουν, οι πέτρες πιο πολλές, το χώμα πιο πλούσιο από θησαυρούς.

Τι δεν έβρισκες εκεί μέσα! Πράσινα και γαλάζια κομμάτια γυαλί, κάποτε και άσπρα, χαλκάδες τενεκεδένιους, σκουριασμένους ή καπάκια κουτιών στρογγυλά, σα ρόδες χωρίς αξόνι – μα ο Αντώνης έλεγε πως ήταν εύκολο να τους κάνουν αξόνι μ' ένα καρφί που θα τα τρυπούσε στη μέση – κάποτε κανένα κουδουνάκι σιδερένιο χωρίς γλωσσίδι – που και αυτό διορθώνονταν, βεβαίωνε ο Αντώνης, με μια μεγάλη χάντρα της Αλεξάνδρας, κρεμασμένη σε μια κλωστή, μόνο που η Αλεξάνδρα, που είχε πέντε τέτοιες χάντρες, δεν ήθελε να δώσει καμιά, κάποτε κανένα κομμάτι σκοινί ή σπάγγο ή τέλι· μα προπάντων πέτρες, πέτρες όλων των σχημάτων, με φλέβες σταχτιές, μενεξελιές, τριανταφυλλιές ή μαύρες.

Μια μέρα, η Πουλουδιά βρήκε έναν αληθινό θησαυρό· βόλους, βόλους μαύρους, πολλούς, σκόρπιους, μικρούς, ολοστρόγγυλους. Ζαλισμένη τους κοίταζε, άφωνη από τη χαρά της. Η πρώτη της σκέψη ήταν να μη φωνάξει τ' αδέλφια της, μην της τους πάρει ο Αντώνης, που πρέσβευε πως τα κορίτσια δεν πρέπει να παίζουν βόλους, πως έχουν κούκλες και πως αυτές τους αρκούν. Μα ήταν τόσο πολλοί οι σκόρπιοι βόλοι, αρκούσαν για όλους, ακόμα και για τον Αλέξανδρο, που τόσο τους λαχταρούσε και που ποτέ δεν του δάνειζε τους δικούς του ο Αντώνης.

Φώναξε λοιπόν τ' αδέλφια της.

«Βόλους! Βόλους! Ελάτε να δείτε πόσοι!» τους είπε μαζεύοντάς τους στη γεμάτη φούχτα της.

Ανακούρκουδα πλάγι της, καταχαρούμενος, τους μάζευε ο Αλέξανδρος έναν-έναν και τους φύλαγε στην άλλη παλάμη του. Ο Αντώνης όμως, με τα δυο του χέρια στις τσέπες του πανταλονιού του, δεν το θεώρησε αξιόπρεπο για ένα αγόρι να ενθουσιαστεί με το εύρημα ενός κοριτσιού. Και είπε ακατάδεχτα:

«Οι δικοί μου είναι πιο μεγάλοι!»

Και η Αλεξάνδρα, που ακολουθούσε πάντα τον Αντώνη, είπε:

«Και για να τους πετάξουν εδώ, θα πει πως είναι χαλασμένοι!»

Απογοητευμένος άνοιξε ο Αλέξανδρος τα χέρια του και οι βόλοι του σκορπίστηκαν στο χώμα. Η Πουλουδιά όμως επέμεινε.

«Πού το ξέρεις πως τους πέταξαν;» ρώτησε. «Μπορεί ένα αγόρι να τους είχε στην τσέπη του και να τρύπησε η τσέπη του και να του έπεσαν όσο περπατούσε. Για δεξ, έχει παντού, εδώ κι εκεί και παρακάτω! Θα έτρεχε το αγόρι και θα έπεφταν οι βόλοι...»

«Πφφφ...» διέκοψε ο Αντώνης που είχε πολλή όρεξη να πάρει από το θησαυρό της αδελφής του, μα που δεν το καταδέχονταν πια, μιας και τον είχε περιγελάσει, «ξέρεις και συ τώρα από αγόρια!»

Πειραγμένη στο φιλότιμό της για την περιφρονητική αδιαφορία των αδελφών της, η Πουλουδιά γέμισε την τσέπη της και είπε:

«Καλά. Όταν αύριο μου ζητήσετε τους βόλους μου, εγώ δε θα σας τους δώσω!»

Και κάκιωσε και δεν ήθελε να ρίξει με τους άλλους πέτρες στο γιαλό.

Αυτό ήταν το πιο ωραίο τους παιχνίδι. Και παράμερα, λυπημένη, κοίταζε η Πουλουδιά τις πέτρες που τις πετούσαν τ' αδέρφια της και που πηδούσαν στους βράχους και ξαναπηδούσαν ως κάτω κι έπεφταν πλουφ στο νερό.

Το πλουφ δεν το άκουαν, γιατί ήταν πολύ ψηλά και το νερό πολύ χαμηλά. Μα τους είχε πει ο Αντώνης πως κάνει πάντα πλουφ η πέτρα στο νερό και αν το 'λεγε ο Αντώνης, πρέπει να ήταν αλήθεια. Γιατί ποτέ δεν είπε ψέμα ο Αντώνης.

Και το 'λεγε πάντα ο θείος: «Ο Αντώνης είναι σκάνταλος, μα ψέματα δε λέγει!»

Και το 'λεγε και η θεία, που του τις έβρεχε συχνά.

Και το 'λεγε η κερα-Ρήνη η μαγείρισσα, που σαν είχε πονοκέφαλο, έδενε ένα μαντίλι γύρω στο μέτωπό της με φέτες πατάτες ή λεμόνια στα μηνίγγια της κι έβριζε μες στα δόντια της κι έλεγε: «Ντελή-Αντώνης, Τρελαντώνης, που κακό να μην τον πιάσει... γιατί ψέματα δεν ξέρει!»

Το ἔλεγε και η Αφροδίτη η τραπεζιέρα, που ἦταν καλή, ὅσο ἦταν ἀσχημη, που γύρευε να κρύψει ἀπὸ τη θεία τις ζημιές του, μα που τις ομολογούσε ὕστερα εκείνος.

Ἄλλα τα ομολογούσε, σαν τον ρωτούσαν. Και τον ἔτρεμαν τα κορίτσια, μην ομολογήσει και τις δικές τους αταξίες και τα δικά τους μυστικά.

Ἐτσι, εκείνη την ημέρα που βρήκε το θησαυρό της, πέρασε η Πουλουδιά μεγάλη στενοχώρια.

Β΄

ΟΙ ΚΑΤΣΙΚΕΣ

Είχαν επιστρέψει τ΄ αδέρφια στο σπίτι με την Εγγλέζα δασκάλα, που αισθάνθηκε, λέει, κακοδιάθετη και ανέβηκε στην κάμαρά της.

Τ΄ αδέρφια μείναν στην αυλή για να παίξουν, που ήταν ακόμα μέρα· μα κανένας δεν είχε κέφι για παιχνίδια, γιατί ο Αλέξανδρος, στην επιστροφή εκείνο το απόγεμα, είχε ντροπιάσει την οικογένεια.

«Πώς του ήλθε να το κάνει!» είπε η Αλεξάνδρα σμίγοντας τα δυο της χέρια κάτω από το πιγούνι της.

Ο ένοχος κάθονταν στο πεζούλι τής πίσω πόρτας του σπιτιού, τα χέρια ακουμπισμένα στην πέτρα όπου απλώνονταν φουντωτή η άσπρη του κεντημένη φουστίτσα, τα

μάτια πρησμένα από τα κλάματα, το μυτάκι κατακόκκινο, τα χείλια σφιγμένα για να συγκρατήσει τ' αναφιλητά που όλο ξανανέβαιναν. Κοίταζε τότε τη μεγάλη του αδελφή, που φαίνονταν ζαλισμένη από το κακό που της ήλθε στο κεφάλι, τότε τον Αντώνη, που, μισοκρεμασμένος από το τεντωμένο σκοινί της απλώτρας, ξεχνούσε από την αγανάκτησή του να κάνει τη σβούρα στριφογυρίζοντας στο τακούνι του, και τότε την Πουλουδιά, που συνήθως ήταν κόμμα του, μα που κι εκείνη τώρα έσκυβε το μέτωπο κάτω από την οικογενειακή συμφορά.

«Φαντάσου να το ήξερε η μαμά πως είπε "Βρε συ!" σ' έναν αξιωματικό!» είπε αργοπροφέροντας μια-μια τις λέξεις του ο Αντώνης.

«Και να σηκώσει και τη γροθιά του!» είπε η Αλεξάνδρα.

«Και να χτυπήσει το πόδι του εμπρός, σα να τραβούσε σπαθί!» πρόσθεσε ο Αντώνης.

«Και σε ποιον; Σ' έναν αξιωματικό!» είπε η Αλεξάνδρα.

Ο Αλέξανδρος, στη φοβερή αυτή ενθύμηση, έλιωσε πάλι στα κλάματα.

«Μα δεν το ήξερα πως ήταν αξιωματικός!» είπε ανάμεσα στα δάκρυά του.

«Πώς δεν το ήξερες; Δεν τον είδες με την άσπρη του στολή και τα χρυσά γαλόνια στο πηλήκιό του;» ρώτησε αυστηρά ο Αντώνης.

«Τον είδα... μα τον είδα αφού το είπα!»

«Καλά, δεν άκουσες τ' άλογο του που ήρχονταν πίσω μας;»

«Το άκουσα. Μα νόμιζα πως ήταν ο Μπαρμπαγιάννης Κανατάς!»

Στάθηκε μια στιγμή ο Αντώνης να σκεφθεί και να ζυγίσει αυτή την πιθανότητα. Μα τη βρήκε αστήριχτη.

«Αυτά που λες μόνο ένα μωρό σαν και σένα μπορεί να τα πει!» του αποκρίθηκε με το πιο αυστηρό του ύφος. «Άκουσες μήπως το τσίκι τσάκα που κάνουν οι κανάτες του Μπαρμπαγιάννη Κανατά, σαν τρέχει το γαϊδουράκι του;»

«Όοοχι...» ομολόγησε χαμηλόφωνα ο Αλέξανδρος.

«Και δεν άκουσες το κλοπακλόπ κλοπακλόπ κλοπακλόπ που κάνει το άλογο σαν τρέχει και που δε μοιάζει καθόλου με το τακ τακ τακ του γαϊδουριού;»

«Ναι... τ' άκουσα...» αποκρίθηκε ακόμα πιο σιγά ο Αλέξανδρος.

«Και αμέ το κλικικλίκ του σπαθιού στη σέλα;» έκαμε η Αλεξάνδρα, για να μη μείνει πίσω στην παρατηρητικότητα και την περιγραφή.

Με αυτή την ενθύμηση του σπαθιού του αξιωματικού, καινούργια δάκρυα του Αλέξανδρου.

Κι είπε η Αλεξάνδρα, αναπολώντας πάλι το δράμα:

«Έρχονται ο αξιωματικός από την Καστέλα... Κι έτρεχε για να πάγει σπίτι του... Και βλέπει μπροστά του τέσσερα παιδιά που θα νόμιζε, βέβαια, πως είναι καλοαναθρεμμένα παιδιά. Κι άξαφνα, το πιο μικρό γυρνάει πίσω, κάνει απότομα ένα βήμα μπροστά...»

«Σα να έκανε έφοδο!» διέκοψε με αγανάκτηση ο Αντώνης.

«Ναι, σα να έκανε έφοδο!» επανέλαβε η Αλεξάνδρα. «Και σηκώνοντας τη γροθιά του, φωνάζει "Βρε συ!" Και σε ποιον; Σ' έναν αξιωματικό!»

Ο Αλέξανδρος ήταν αναλυμένος πια όλος στα δάκρυα.

«Και δε θύμωσε ο αξιωματικός», είπε συντριμμένη η Πουλουδιά, κουνώντας πάνω κάτω το κεφάλι της, όπου βάραινε όλη η ντροπή του αδελφού της, «και δε μάλωσε... μόνο γέλασε!»

«Ναι, φαντάσου! Γέλασε!» επανέλαβε καταστενοχωρημένη η μεγάλη αδελφή.

Αυτή τη φορά απέκανε ο Αλέξανδρος. Έσκυψε το κεφάλι του στα γόνατά του κι έπνιξε δάκρυα και αναφιλητά στ' άσπρα κεντήματα της φούστας του.

Η Αλεξάνδρα και ο Αντώνης, ακίνητοι, τον κοίταζαν με όλη την αυστηρότητα που άξιζε το έγκλημά του. Η Πουλουδιά όμως, ίσως γιατί ήταν πιο μικρή και είχε τα κλάματα πιο εύκολα, ίσως γιατί ο Αλέξανδρος στους καβγάδες ήταν πάντα κόμμα της, η Πουλουδιά ένωσε να γεμίζουν και τα

δικά της μάτια δάκρυα και ν' ανεβαίνει κάτι πνιγερό στο λαιμό της και, σκύβοντας στις πέτρες της αυλής, έβγαλε τους βόλους της από την τσέπη της και άρχισε να παίζει μόνη της, ανοίγοντας όσο μπορούσε πλατύτερα τα μάτια της, για να στεγνώσουν πριν στάξουν τα δάκρυα. Εκείνη τη στιγμή ακούστηκε η φωνή της θείας:

«Αλεξάνδρα! Αντώνη!... Πού είναι τα παιδιά; Και πού είναι η μισ Ράις;»

Τα τέσσερα αδέρφια ανορθώθηκαν. Η Πουλουδιά πέταξε χάμω όλους της τους βόλους και τίναξε τα σκονισμένα χέρια της· η Αλεξάνδρα έτρεξε στον Αλέξανδρο, του κατέβασε και του έσιαξε την τσαλακωμένη του φούστα και με το χέρι βιαστικά βρούτσεισε στην κανονική τους θέση τα κάπως ανακατωμένα ξανθά του κατσαρά· ο Αντώνης, παρατώντας το σκoinί όπου κουνιούνταν κρεμαστός, έβαλε τα χέρια του στις τσέπες και κοίταξε, σα να τον ανακάλυψε πρώτη φορά, ένα βασιλικό φουντωμένο στη γλάστρα του.

Και η θεία, κοντή, στρογγυλή, παχιά, ευκίνητη όμως κι ελαφριά σαν μπάλα λαστιχένια, βγήκε στην αυλή. Μόλις είχε φθάσει απ' έξω. Φορούσε ακόμα το καπέλο και τα γάντια της.

Έριξε γύρω της μια γοργή ματιά, που περιτύλιξε και τα τέσσερα αδέρφια μεμιάς, και είπε:

«Μόνοι σας; Πού είναι η μισ Ράις;»